

Priprava delavnic

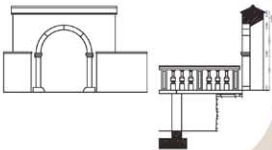
Pred izvedbo delavnic je bilo potrebno pripraviti projektno dokumentacijo za restavratorske posege na dvorcu Lanthieri. Najprej so bile opravljene potrebne raziskave. Projekt, ki so ga po pregledu arhivskih virov in na podlagi konzultacije z odgovornim konservatorjem (Bojan Klemencič, kons.svet, ZVKDS Nova Gorica) pripravili strokovnjaki Restavratorskega centra Republike Slovenije iz Ljubljane, je predvideval: rekonstrukcijo manjkajočega dela obodnega dvoriščnega zidu in portala na mostiček, čiščenje in peskanje obstoječega vhodnega portala in restavriranje vhodnih dvoriščnih vrat v dvorec Lanthieri.

Predhodne raziskave spomenika pripomorejo h končnemu odločanju o izboru najprimernejših posegov tehnologij in materialov.

Preiskovalne metode so lahko zelo preproste (npr. vizualno opazovanje in sondiranje), ki pa izkušenemu preiskovalcu veliko povedo o stanju objekta in njegovi zgodovini ali pa visoko tehnološke z zahtevno opremo (npr. elektronska mikroskopska, georadar).

Levo: tehnične skice za obnovu portala.

Desno: mikropresek vzorca ometa in barvnih plasti v odbiti vidni svetlobi.

Teoretični del

V nizu predavanj, ki so se odvijala vsak dan, so bile slušateljem predstavljene restavratorske teme. Uvodni predavanja sta bili namenjeni spoznavanju pomena dediščine in predstavitvi spomeniško varstvene dejavnosti ter predstavitvi nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) in možnosti usposabljanja za pridobitev poklicnih kompetenc. Slednje predvsem z namenom motiviranja slušateljev za nadaljevanje usposabljanja in spoznavanja specifik stavbne dediščine.

Vsaki dan predavanja je bil posvečen problematiki specifičnega materiala. Predavanja so pripravili vabljeni predavatelji in mentorji posameznih delavnic in v njih predstavili: problematiko ogroženosti, principe dokumentiranja in raziskav, etiko restavratorstva ter restavratorske postopke.

predavanja:

- Dr. Marijan Slabe, Uvod v varstvo dediščine, temeljni pojmi
- Elena Simeonov, Predstavitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) in usposabljanja za njihovo pridobitev
- Nuša Dolenc Kambič, Patologija lesa, lesni škodljivci, zaplinjevanje, zaščitni ukrepi
- Simon Karlovšek, Les v restavratorstvu - utrjevanje, obdelava lesa in zaključna površinska obdelava
- Marko Butina, Stenske poslikave in restavriranje
- Mateja Kavčič, Apno, pridobivanje, tehnologija malt in ometov
- Ivo Nemec, Naravoslovne raziskave
- Dr. Breda Mirtič, Lastnosti in vrste kamna za restavratorske posege
- Jože Drešar, Restavratorski posegi na kamnitih elementih
- Maximilian Leuthenmayr, Konservator - restavrator za leseno polihromirano plastiko
- Giovanni Strazzabosco, konserviranje - restavriranje kamna

Predstavitev partnerjev in projekta

Skupina podjetij Keting d.o.o., Igras d.o.o., Restavratorstvo Antiqua Ars Stanko Vitez s.p., ter kovač Leopoli Matej kot italijanski partner, je v okviru programa PHARE CBC Slovenia/Italy in mreže projektov PRIME izvedla projekt z naslovom "Craft Center for Restoration" ("Obrtni center restavratorstva"). Partnerji v projektu so ustanovili podjetje Obrtni center restavratorstva Ajdovščina d.o.o. z namenom združitve različnih restavratorsko-konservatorskih strok, ter skupnega nastopa na trgu s celovito ponudbo. Prednostna naloga Obrtnega centra restavratorstva je razvoj stroke in usposabljanje kadrov, ki bodo lahko z ustreznim pridobljenim znanjem opravljali restavratorsko-konservatorske posege in dela na objektih kulturne dediščine.

V ta namen so izvedli programe usposabljanja za obrtne poklice v obnovi stavbne dediščine, z namenom usposobiti izvajalce za čim bolj kompetentno delo na stavbni dediščini ter ozavešiti uporabnike o njeni kakovosti in pomenu. V letih 2004-2005 so tako potekale teoretično-praktične restavratorske delavnice za zidarje, kamnoseke, slikopleskarje, mizarje ter kovače. Del izobraževanja je potekal v Benetkah na Evropskem centru za ohranjanje arhitekturne dediščine. Izobraževanje v Vipavi na dvorcu Lanthieri so vodili restavratorski strokovnjaki iz ZVKDS-Restavratorskega centra RS iz Ljubljane in strokovni sodelavci Srednje gradbene, geodetske in ekonomske šole iz Ljubljane. Program delavnic je obsegal priprave na delavnice, teoretični del v obliki predavanj in praktično usposabljanje na dvorcu Lanthieri v Vipavi. Pri praktičnem delu sta s svojim znanjem in izkušnjami sodelovala tudi dva italijanska restavratorja, Maximilian Leuthenmayr in Giovanni Strazzabosco.

Povzetek projekta

V prvem delu - pripravi delavnice - so se opravila projektantska dela, pripravil se je program restavratorskih del in propagandno gradivo, ki je bilo razstavljeno v Lanthierjevem dvorcu v času poteka delavnice. Slušatelji so sodelovali pri pripravi restavratorskih del vratih dvorca, pripravili malt in organizaciji delovišča. Drugi del je vseboval teoretična predavanja ter ključna restavratorska dela, ki so se odvijala na Lanthierjevem dvorcu v Vipavi, ki velja za eno lepše razpoznavnih baročnih kompozicij pri nas. Delavnica je potekala istočasno v štirih skupinah: zidarji na zidanem portalu in zidu ob Vipavi, kamnoseki na portalu na mostiček in na portalu zadnjega vhoda, mizarji in kovači na zadnjem vhodu v dvorec, slikopleskarji na notranjih stenskih poslikavah.

Na delavnice so bili vabljeni zunanji udeleženci, obrtniki, dijaki srednjih šol, študentje visokih šol ter strokovne ustanove. Zanje so bili organizirani vodeni ogledi delavnic.

Obrtni center restavratorstva Ajdovščina d.o.o. se uveljavlja kot podjetniška partnerska mreža, ki združuje znanja in veščine obrtnikov-restavratorskih sodelavcev, opravlja restavratorska dela pod strokovnim nadzorom Zavoda za varstvo kulturne dediščine in Restavratorskega centra RS iz Ljubljane, obenem pa organizira izobraževanja ter sodeluje pri najnovejših dognanjih na področju restavratorske stroke.

Za več informacij

Za več informacij o projektu "Craft Center for Restoration" in o restavratorskih delavnicah, ki so potekale na dvorcu Lanthieri v Vipavi obiščite našo spletno stran www.ocra.si.

Obrtni center restavratorstva Ajdovščina d.o.o.
Goriška cesta 29/a, 5270 Ajdovščina
info@ocra.si
www.ocra.si

Janez Kete,
partner v podjetniški povezavi
041/ 610 624
05/ 365 95 10

Stanko Vitez,
vodja podjetniške povezave
041/ 216 665
05/ 364 88 20

Ivanka Bakaršič,
partner v podjetniški povezavi
041/ 762 670
05/ 368 13 33

Kamnoseštvo

zidarstvo

slikopleskarstvo

lesarstvo

kovaštvo

štukaterstvo

Praktični del Delovišče zadnjega vhoda v dvorec Lanthieri

Praktični del je obsegal lesarsko, zidarsko, kamnoseško, kovaško in slikopleskarsko delavnico. V njih so izvedli rekonstrukcijo manjkajočega dela zidu in portala na mostiček, opravili so restavratorska dela na zadnjem vhodu v dvorec, ter na stenskih poslikavah notranjih sten dvorca Lanthieri.

Delavnica slikopleskar / črkoslikar restavratorski sodelavec

Notranji ometi, stenske poslikave stopnišča in svečane dvorane, so bili študijsko gradivo skupini slikopleskarjev - črkoslikarjev. Na njih so bili slušateljem predstavljeni osnovni postopki sondiranja, odkrivanja, dokumentacije in restavriranja dekorativne poslikave, beleža in opleska.

Na ostenju glavne dvorane smo izvedli:

- pregled ostenja, ugotovitev prezidav, dokumentacija,
- sondiranje beležev,
- podzidavanje pod nivo - priprava poškodbe za injektiranje,
- demonstracijo injektiranja na votlih mestih,
- izdelavo ometa za slikanje v mokro (v fresko tehniki),
- rekonstrukcijo manj zahtevne dekorativne poslikave,
- meritve arhitekturnih elementov in pripravo delavniških risb.

Kovaška delavnica restavratorski sodelavec

Kovano okovje je bilo dobro ohranjeno, potrebno ga je bilo očistiti in konservirati pred nadaljno degradacijo. Izdelati je bilo potrebno le novo ključavnico, ki je manjkala in nekaj vijakov ter ročaj vrhnjega zapaha.

Na okovju vhodnih vrat smo izvedli:

- demontažo vsega okovja z vrat,
- pregled stanja,
- raziskavo o manjkajočih delih,
- izdelavo ključavnice in kljuge,
- izdelavo novih vijakov in matic,
- čiščenje tečajev in zapahov,
- površinsko zaščito vseh kovinskih delov,
- montažo okovja na vrata.

Delavnica mizar restavratorski sodelavec

Vrata iz dvorca na mostiček so bila deloma še ohranjena, a demontirana s svoje pozicije in v nezavidljivem stanju. Spodnja četrtna vrat je bila zaradi vlage /poplave Vipave/ uničena, ves ostal les pa, razen površinskih poškodb in uničenega opleska, še v dobrem stanju. Prepeljali smo jih na TŠC v Novo Gorico, kjer smo jih v sodelovanju z učenci in strokovnimi učitelji šole pripravili do faze restavriranja. Pri obnovi okovja je sodeloval tudi kovaški mojster Leopoli iz Gorice.

Na vratih zadnjega vhoda smo izvedli:

- pripravo gradiva, raziskavo vrtnih špalet (definiranje zapaha v zidu),
- meritve arhitekturnih elementov in pripravo delavniških risb,
 - pripravo okvirja za montažo vrat,
 - mizarско popravilo vrat,
 - globinsko utrjevanje lesa,
 - pripravo kvalitetnega lesa za dopolnjevanje manjkajočih in zamenjavo uničenih delov vrat,
 - odstranjevanje drugotnih oljnih barvnih premazov (mehansko in kemično),
- izdelavo priprave letve in kapitela,
- barvno usklajevanje novega in starega lesa,
- drugo impregnacijo vrat in nanos barvnega tona,
- zaključno površinsko obdelavo vrat,
- montažo kovanega okovja in montažo vrat.

Delavnica zidar restavratorski sodelavec

Portal, ki je sestavni del obodnega zidu, ob katerem teče reka Vipava, je bil v celoti porušen. Ohranil se je le del temeljev iz katerih je bilo mogoče ugotoviti način vgradnje portala. Ohranjen del zidu je bil v celoti zaraščen z bršljanom, katerega korenine so že močno načele njegovo nosilnost. Prav tako so bile v večji meri uničeni ometi in malta.

Na obodnem zidu smo izvedli:

- pripravo malt - živo apnene malte za zidanje, malte za ometavanje in malte za popravilo razpok,
- pripravo gradiva - klesanje kamna za gradnjo zidu,
- čiščenje kamnitega zidu,
- popravilo poškodb (odprtih mest) zidu ter stikov med gradbenimi kamni,
- zidanje manjkajočega dela obodnega zidu,
- sprotno vgradnjo klesanih elementov portala,
- zaključno izgradnjo portala z oblikovanjem zidnih špalet,
- kritje zidu s korčno strešico,
- ometavanje zidu v grobem ometu.

Delavnica kamnosek restavratorski sodelavec

Portal pred vstopom na mostiček Lanthierjevega dvorca se ni ohranil. Ohranjeni sta bili le kamniti bazi, sklepnik in en podboj, vsi ostali deli so se izgubili. S pomočjo arhivske dokumentacije je bil izdelan projekt rekonstrukcije portala, na podlagi katerega smo rekonstruirali njegove manjkajoče dele. Vhodni portal v dvorec je bil zaraščen z bršljanom, na površini pa se je nabralo več vrst nečistoč, delno zaradi nevdzdrževanja, in delno zaradi kasnejših prezidav.

Delavnica je zajela restavratorske postopke:

- priprava gradiva, čiščenje zidov,
 - čiščenje ohranjenih kamnitih elementov,
- preverjanje metod čiščenja na kamnu (portal v dvorec), mehansko, z vodnim curkom, laserjem, demonstracija peskanja,
- definiranje zapaha za vrata,
- klesanje manjkajočih elementov vhodnega portala,
- domodelacija poškodb na ohranjenih elementih,
- površinska obdelava rekonstruiranih elementov,
- montaža kamnitih elementov,
- površinska zaščita kamnitih elementov,
- meritve arhitekturnih elementov in priprava delavniških risb.

Desno: čudovito restavrirana vrata, ki bodo morda odprla pot do nadaljnih obnovitvenih del dvorca Lanthieri in postala simbol odprtih vrat za nove dejavnosti v tem predolgo zapuščenem vipavskem baročnem zakladu.

Zaključek

Zaključne slovesnosti delavnic in pilotnega restavratorskega projekta v Vipavi ter podelitve priznanj udeležencem, so se udeležili ugledni politični predstavniki, vodja delegacije Evropske komisije v Sloveniji, veleposlanik g. Erwan Fouéré, ki je spregovoril o vlogi in namenu evropskih projektov za varstvo kulturne dediščine, še obširneje pa je o varovanju kulturnih spomenikov in ohranjanju objektov kulturne dediščine spregovoril dr. Josip Korošec - vršilec dolžnosti programskega direktorja za restavratorstvo na Inštitutu za konservatorstvo in restavratorstvo pri ZVKDS.

